

خلاصه اجرایی

۲۰۱۱ - ۲۰۱۲

پیشرفت زنان
جهان

در جستجوی عدالت

زنان ملل متحد

نهاد سازمان ملل متحد
برای برابری جنسیتی

و توانمندسازی زنان

پیشرفت زنان جهان: در جستجوی عدالت

این شماره پیشرفت زنان جهان با یک تناقض آغاز می شود: سده گذشته شاهد تغییری در حقوق قانونی زنان بوده و کشورها در همه مناطق دامنه حقوق قانونی زنان را گسترش داده اند. با وجود این برای بیشتر زنان جهان قوانینی که روی کاغذ وجود دارد به معنای برابری و عدالت نیست.

در ۱۹۱۱، فقط دو کشور در جهان به زنان حق رای می دادند. یک قرن بعد این حق عملاً همگانی است و زنان بیشتر از هر زمان دیگر در گذشته در تصمیم گیری اعمال نفوذ می کنند. در کنار نفوذ سیاسی بیشتر زنان، شناسایی بیشتری از سایر حقوق آنان، نه فقط سیاسی و مدنی، بلکه همچنین حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، وجود داشته است. امروز ۱۸۷ کشور در سرتاسر جهان با امضای کنوانسیون حذف تمامی شکل های تبعیض علیه زنان تعهد خود را نسبت به تامین حقوق بشر زنان و دختران نشان داده، موانع مقابل عدالت و برابری جنسیتی را فرو ریخته اند.

و با این حال، در حالی که نمونه های کشورهای که گام های عظیم در زمینه برابری جنسیتی برداشته اند فراوان است، زنان در اغلب مواقع از کنترل بر بدن های خود محروم هستند، حق مداخله در تصمیم گیری را ندارند و از محافظت در برابر خشونت محروم هستند. حدود ۶۰۰ میلیون زن، بیش از نیمی از زنان شاغل جهان، دارای اشتغال آسیب پذیر هستند، در دام مشاغل نا امن گرفتارند، اغلب بیرون از گستره و پناه قانون کار قرار دارند. با وجود پیشرفت عمده در چارچوب های قانونی، میلیون ها زن از تجربه خشونت در زندگی خود، معمولاً از دست های شریک نزدیک خود، خبر می دهند. این در حالی است که قربانی شدن نظام مند زنان در خشونت های جنسی وحشیانه به عنوان یکی از خشونت های بارز در مناقشات مدرن جهان ادامه دارد.

تبعیض فراگیر علیه زنان موانع عمده برای دستیابی به حقوق به وجود می آورد و مسیر پیشرفت همه آرمان های توسعه هزاره - هدف هایی که جامعه بین المللی برای حذف فقر شدید، از بهبود بهداشت زنان باردار و مادران گرفته تا دستیابی به آموزش همگانی و متوقف کردن گسترش اچ آی وی و ایدز- را سد می کند.

اگرچه برابری بین زنان و مردان در قانون اساسی ۱۳۹ کشور و سرزمین تضمین شده، قوانین ناکافی و شکاف ها و قصور در زمینه اجرا، این ضمانت ها را به وعده های پوچ تبدیل می کند که تاثیر اندکی بر زندگی روزمره زنان دارند. در محیط ها و شرایط بسیار، در کشورهای ثروتمند و فقیر به صورت یکسان، زیر بنای عدالت- پلیس، دادگاه ها و قوه قضاییه- زنان را تنها می گذارد، که این امر خود را در خدمات ضعیف و نگرش های خصمانه از همان مردمی که وظیفه آنان رعایت و پاسداری از حقوق زنان است نشان می دهد.

پیشرفت زنان جهان نشان می دهد نظام های عدالت گسترده و حقوقی درست می توانند سازو کار اساسی برای زنان جهت دستیابی به حقوق ایشان باشند. آن ها می توانند با تامین پاسخگویی، با متوقف کردن سواستفاده از قدرت و با ایجاد هنجارهای جدید به جامعه شکل دهند. دادگاه ها مکان حیاتی پاسخگویی به زنانی بوده اند که مدعی حقوق خود شده اند و سوابقی حقوقی تعیین کرده اند که میلیون ها زن دیگر از آن ها سود برده اند.

این گزارش روش هایی را نشان می دهد که دولت ها و جامعه مدنی به آن روش ها به اتفاق کار می کنند تا قوانین را اصلاح کرده و نمونه های جدیدی برای ارائه خدمات مربوط به عدالت به وجود آورند که با نیازهای زنان سازگار باشند. گزارش نشان می دهد دولت ها و جامعه مدنی چگونه از عهده حل چالش تضمین این امر که زنان در دشوارترین شرایط می توانند به عدالت دسترسی یابند، از جمله در چارچوب و شرایط کثرت گرای حقوقی و در جریان و پس از مناقشات، برآمده اند.

پیشرفت زنان جهان ده توصیه برای واداشتن نظام های دادگستری جهان به کارکردن برای زنان مشخص می کند. این ها مسایلی ثابت شده و قابل حصول هستند و، اگر اجرا شوند، قابلیت های عظیمی برای افزایش دسترسی زنان به عدالت و پیشرفت برابری جنسیتی دارند.

از سازمان های حقوقی زنان حمایت کنیم

سازمان های حقوقی زنان در خط مقدم واداشتن نظام های حقوقی به کار کردن برای زنان هستند. سازمان های زنان هر جا که کمک حقوقی با بودجه دولتی محدود است برای ارائه حمایت و مشورتهای که زنان برای پیگیری پرونده های حقوقی، برای متوقف کردن خشونت، برای گرفتن طلاق یا گرفتن زمینی که به حق متعلق به آنان است نیاز دارند، قدم پیش می گذارند.

این سازمان ها پیشنهاد تلاش ها برای اصلاح قانون و پرونده های دادخواهی مهمی بوده اند که شرایط کلی را برای حقوق زنان در سطوح ملی، منطقه ای و بین المللی تغییر داده اند (به جدول یک نگاه کنید).

برای مثال در اکوادور، که حقوق مردم بومی برای تعیین نظام های دادگستری خود در قانون اساسی پیش بینی شده، زنان در دو جامعه بومی کیچوا مقرراتی برای زندگی خوب تدوین کرده اند که هنجارهای سنتی و اصول حقوق بشر را برای برخورد با خشونت در داخل خانواده و دسترسی زنان به عدالت باهم ترکیب کرده است.

در اندونزی، PEKKA، یک سازمان غیردولتی محلی، امدادگران حقوقی مستقر در جامعه را آموزش داده تا از زنان حمایت کنند از دادگاه های مذهبی برای ثبت قانونی ازدواج و طلاق استفاده کنند که آنان را قادر می سازد به خدمات و امتیازات دولتی دسترسی پیدا کنند. PEKKA همچنین تلاش کرده دولت را وادارد تعداد دادگاه های سیار منطقه ای را بیشتر کند و برای این که زنان بیشتر به دادگاه ها دسترسی داشته باشند هزینه خدمات آن ها را لغو کند.

جدول ۱: ایجاد موازنه در مقیاس ها: پرونده های مهمی که زندگی زنان را تغییر داده اند.

این پرونده ها دسترسی زنان را به عدالت در سرتاسر جهان بیشتر کرده اند. بعضی از آن ها درک قانونی از حقوق بشر زنان را براساس حقوق بین الملل ارتقا داده اند؛ بعضی قوانین مندرج در کتاب ها را تنفیذ و اجرا یا روشن کرده اند؛ بعضی ها قوانینی را که باید لغو شوند به چالش کشیده اند؛ و بعضی قوانین جدیدی به وجود آورده اند. همه آن ها به تغییرات مثبت در زندگی زنان منجر شده اند.

قانون نیال

در نیال قانون مردان را از پی گرد قانونی برای تجاوز جنسی (زنا به عنف) به همسران خود معاف کرده است. در ۲۰۰۲ در پرونده ای که "مجمع برای زنان، قانون و توسعه" در پشت آن بود، دادگاه عالی به پارلمان دستور داد قانون تجاوز را اصلاح کند. تا امروز ۵۲ کشور علنا تجاوز مرد به همسر خود را در قوانین جزایی خود جرم به حساب آورده اند.

قضاوت دادگاه قانون اساسی کلمبیا

پیوند زنان در سرتاسر جهان در ۲۰۰۶ پرونده ای را از جانب "مارتا سولی" پذیرفت تا قانونی را تغییر دهد که پزشکان را از سقط جنین او برای نجات زندگی وی منع می کرد. دادگاه حکم داد ممنوعیت سقط ناقص حقوق بنیادی زنان است و تایید کرد سقط جنین باید در موارد خاص مجاز باشد.

بوتسوانا

قانون بوتسوانا می گفت با این که "یونیتی داو" در این کشور به دنیا آمده، بزرگ شده و شهروند آن است چون با یک خارجی ازدواج کرده باید برای دو فرزندش اجازه اقامت بگیرد و حق آنان را به عنوان شهروند به رسمیت نمی شناخت. این پرونده مهم ۱۹۹۲ تایید کرد تضمین برابری در قانون اساسی در مورد حقوق شهروندی زنان نیز صدق می کند.

ایالات متحده

در بزرگترین شکایت دسته جمعی در زمینه تبعیض جنسیتی که در ایالات متحده امریکا به دادگاه کشیده شده ۱۲ پرسنل زن شرکت داروسازی نووارتیس ادعا کردند در زمینه حقوق و ترفیع با تبعیض مواجه هستند. هیات منصفه به اتفاق آرا به سود آنان رای داد و نووارتیس موافقت کرد ۱۷۵ میلیون دلار برای حل و فصل پرونده، از جمله ۲۲/۵ میلیون دلار برای اصلاح برنامه ها و خط مشی ها به منظور حمایت از برابری جنسیتی در محل کار بپردازد.

اصلاح قانون برای حساس کردن آن نسبت به جنسیت

اصلاح قوانین به منظور حساس کردن آن‌ها نسبت به جنسیت اساس دسترسی زنان به عدالت است. بدون وجود اساس حقوقی و قانونی مستحکم، تلاش‌ها برای قابل دسترس تر کردن دادگاه‌ها برای زنان، کاهش دشمنی پلیس نسبت به شکایات آنان، و دیگر اصلاحات ضروری برای اجرای عدالت احتمالا به جایی نخواهند رسید.

کنوانسیون حذف تمامی شکل‌های تبعیض علیه زنان ضابطه طلایی مورد توافق بین‌المللی برای اصلاح قوانین به منظور دستیابی به عدالت جنسیتی را پیش‌بینی می‌کند. برای لغو قوانینی که آشکارا علیه زنان تبعیض روا می‌دارند؛ گسترش و تعمیم قانون به قلمرو زندگی خصوصی، از جمله برای محافظت از زنان در برابر خشونت خانوادگی؛ و برای رسیدگی به تاثیر عملی قوانین بر زندگی زنان، اقدام لازم است.

اما با وجود پیشرفت‌های چشمگیر، وجود قوانین تبعیض آمیز، نقایص در نظام‌های حقوقی و ناکامی‌ها در اجرا به این معنی است که زنان همچنان از حقوق خود محروم هستند.

در همه مناطق پیشرفت‌هایی حاصل شده است به گونه‌ای که تا ۲۰۱۱:

۱۷۳ کشور مرخصی با حقوق زایمان را تضمین می‌کنند

۱۲۷ کشور تجاوز جنسی در چارچوب ازدواج را علنا جرم به حساب نمی‌آورند

۱۳۹ کشور برابری جنسیتی را تضمین می‌کنند

۶۱ کشور حق زنان را نسبت به سقط جنین به شدت محدود می‌کنند

۱۲۵ کشور خشونت در خانواده را غیرقانونی می‌دانند (به شکل یک نگاه کنید)

۵۳ درصد زنان در مشاغل آسیب پذیر کار می‌کنند

۱۱۷ کشور قانون پرداخت حقوق برابر دارند

در ۵۰ کشور سن قانونی ازدواج برای زنان کمتر از مردان است

۱۱۵ کشور حقوق برابر را در زمینه مالکیت برای زنان تضمین می‌کنند

۳۰-۱۰ درصد میانگین تفاوت دستمزد بین زنان و مردان است

شکل ۱: قوانین درباره خشونت علیه زنان

دوسوم کشورهای قوانینی علیه خشونت در خانواده دارند، اما بسیاری از کشورها هنوز علنا تجاوز جنسی در ازدواج را جرم به حساب نمی‌آورند.

خشونت در خانواده

آزار جنسی

تجاوز جنسی در ازدواج

■ وجود قانون
■ عدم وجود قانون
■ عدم وجود

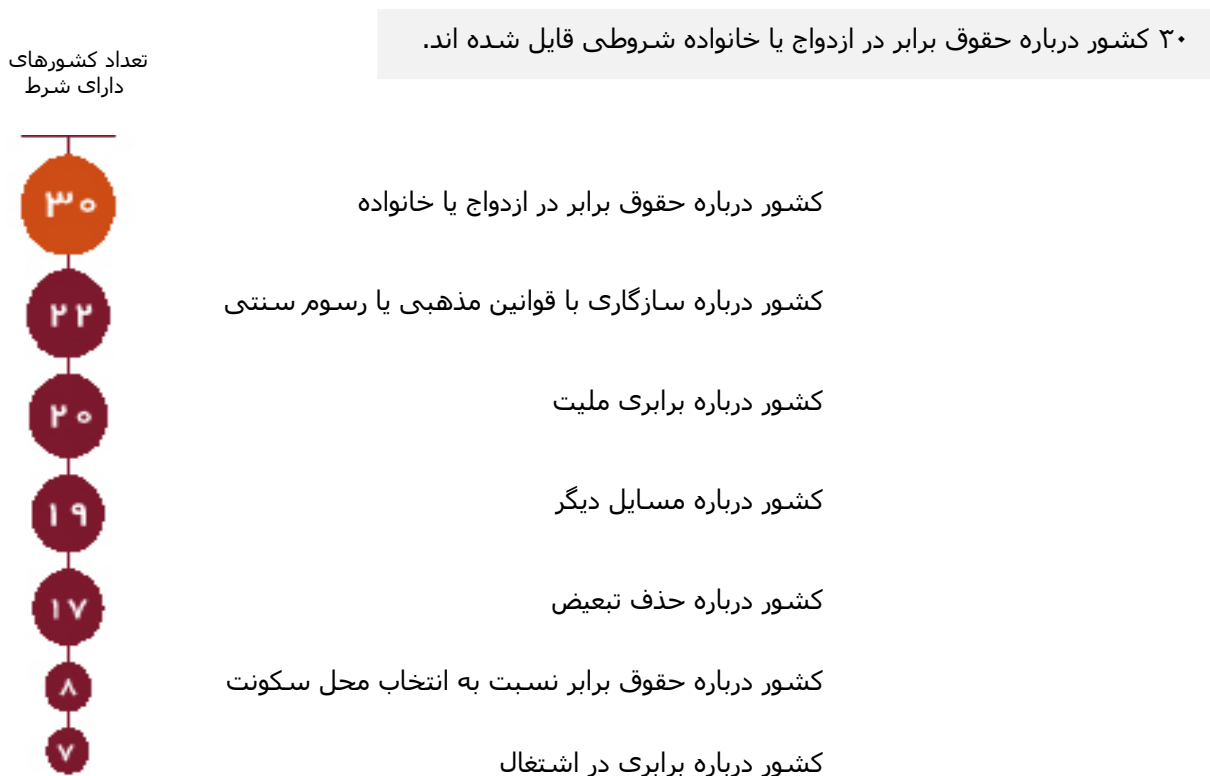
منبع: پیوست ۴، پیشرفت زنان جهان ۲۰۱۲-۲۰۱۱

درست است که تقریبا همه کشورهای عضو سازمان ملل متحد کنوانسیون حذف تمامی شکل‌های تبعیض علیه زنان را تصویب کرده‌اند اما این کنوانسیون همچنین یکی از معاهدات دارای بیشترین شروط است. رایج

ترین شروط در مورد ماده ۱۶ است که حقوق زنان را در چارچوب ازدواج و خانواده تضمین می کند (به شکل ۲ نگاه کنید). حذف این شروط اقدامی حیاتی برای ایجاد چارچوبی حقوقی است که از حقوق زنان حمایت می کند.

قوانینی برای تشویق اجرا، از جمله مأموریت ها، رویه ها، تامین مالی و سازوکارهایی برای پاسخگویی، باید تدوین شوند. برای مثال در ۴۵ کشور قوانین مربوط به خشونت خانوادگی شامل تضمین هایی برای کمک قانونی رایگان برای زنان است. در نپال معافیت های مالیاتی برای معاملات زمین به تضمین اجرای قوانین مربوط به حقوق برابر ارث کمک کرده و به افزایش سه برابری مالکیت املاک برای زنان منجر شده است. در سوئد ماه های مرخصی غیرقابل انتقال پدران باعث افزایش استفاده از مرخصی زایمان شده، به برطرف شدن شکاف دستمزد جنسیتی کمک کرده است.

شکل ۲: شروط کشورهای در باره کنوانسیون حذف تمامی شکل های تبعیض علیه زنان

منبع: پیوست ۵، پیشرفت زنان جهان ۲۰۱۲-۲۰۱۱

حمایت از ایجاد مراکز برای تسریع رسیدگی به وضعیت قربانیان تجاوزات جنسی

زنجیره عدالت، مجموعه اقداماتی که یک زن قربانی باید برای برخورداری از عدالت انجام دهد، با میزان فراوان انصراف قربانیان مشخص می شود که براساس آن با پیشرفت پرونده ها در نظام قضایی از تعداد آن ها کاسته می شود. در نتیجه، فقط جزیی از پرونده ها با محکومیت یا نتیجه ای عادلانه پایان می یابند.

بررسی سال ۲۰۰۹ در کشورهای اروپایی نشان داد به طور متوسط ۱۴ درصد پرونده های تجاوز جنسی با صدور حکم پایان می یابند و در بعضی از کشورها این رقم به ۵ درصد هم می رسد (به شکل ۳ نگاه کنید).

یک راه کاهش انصراف زنان از پیگیری شکایات خود ایجاد مراکز برای تسریع رسیدگی به وضعیت این زنان است مراکز که همه خدمات حیاتی: گردآوری مدارک پزشکی قانونی، و ارائه مشاوره حقوقی، مراقبت بهداشتی و حمایت های دیگر از زنان را در زیر یک سقف واحد ارائه دهند. مراکز مراقبت توتوزلا در آفریقای جنوبی نمونه های موفق از این شیوه هستند.

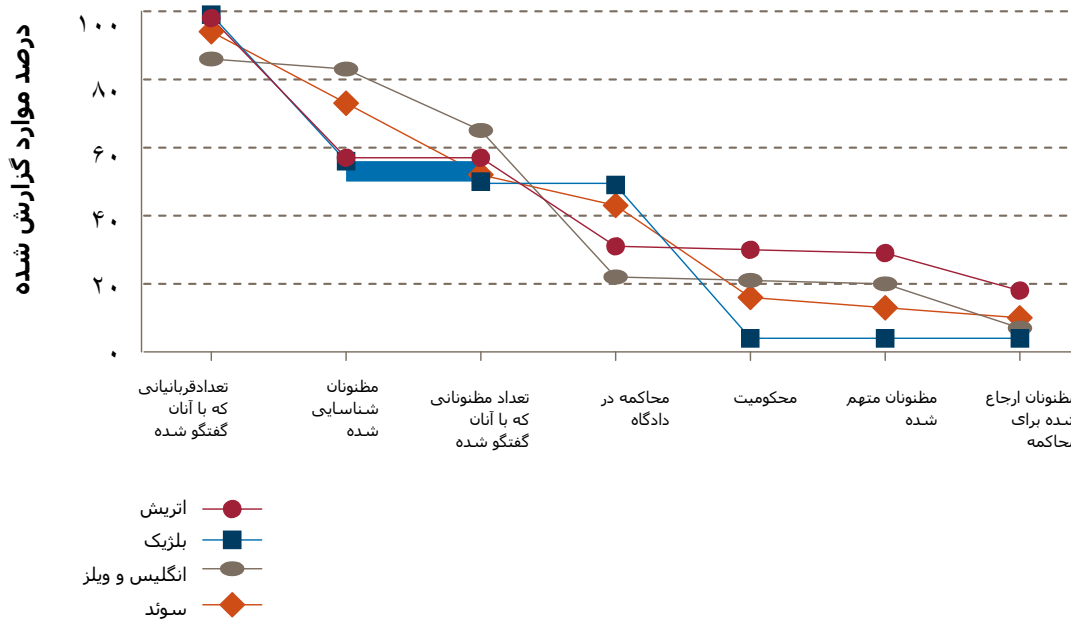
این مراکز در بیمارستان های عمومی قراردادند و مراقبت پزشکی اضطراری، و به روشی یکپارچه و طرفدار قربانیان مشاوره، ارائه می دهند و کارهای دادگاهی را آماده می کنند.

هدف آن ها رسیدگی به نیازهای پزشکی و اجتماعی بازماندگان (قربانیان) تجاوزات جنسی، کاهش قربانی شدن های ثانوی، اصلاح (افزایش) نسبت های محکومیت ها و کاهش تاخیرها در امر رسیدگی به پرونده ها است.

پرسنل متخصص پزشکی، مددکاران اجتماعی و پلیس، که ۲۴ ساعته در خدمت قربانیان هستند، در مراکز فوق مستقرند. میزان محکومیت ها برای پرونده های تجاوز جنسی که مراکز مراقبت توتوزلا در استان گایوتنگ در سووتو به آن ها رسیدگی کرده اند در مقایسه با میانگین ملی ۷ درصد به ۸۹ درصد رسیده است. از الگوی توتوزلا در حال حاضر در کشورهای دیگر از جمله شیلی و اتیوپی تقلید می شود.

شکل ۳: موارد انصراف

موارد انصراف زنان از پیگیری شکایت از تجاوز جنسی در تعدادی از کشورهای اروپایی فقط جزیی از پرونده های تجاوز جنسی گزارش داده شده منجر به محکومیت می شوند.

منبع : Lovett and Kelly 2009

قراردادن زنان در خط مقدم اجرای قانون

کم گزارش کردن جرایم علیه زنان مساله ای جدی در همه مناطق است. بررسی جرایم در ۵۷ کشور نشان می دهد به طور متوسط ۱۰ درصد زنان می گویند آزار جنسی را تجربه کرده اند اما از این تعداد فقط ۱۱ درصد آن را گزارش داده اند. این امر با رویداد مشابه سرقت، به طور متوسط ۸ درصد، قابل مقایسه است با این تفاوت که نسبت گزارش دادن آن ۲۸ درصد است.

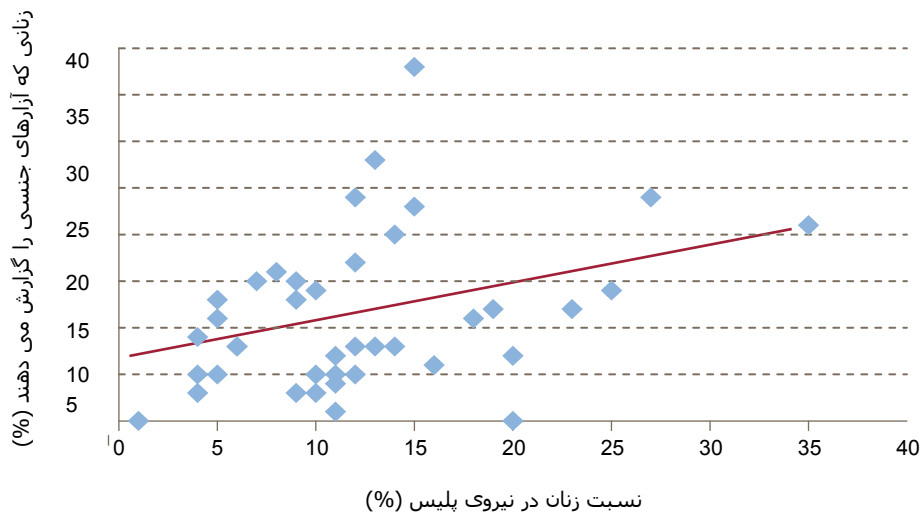
اشتغال زنان در خط مقدم ارائه خدمات عدالت می تواند به افزایش دسترسی زنان به عدالت کمک کند. داده ها نشان می دهد رابطه مثبتی بین حضور ماموران پلیس زن و دادن گزارش آزارهای جنسی وجود دارد (به شکل ۴ نگاه کنید). استقرار یک تیپ پلیس هندی که تمام نقرات آن زن بودند پس از دوره مناقشه در لیبریا باعث افزایش گزارش دهی و همچنین افزایش استخدام زنان در این نیرو شده است. با وجود این مزایا میانگین حضور زنان در نیروی پلیس در هیچ منطقه از ۱۳ درصد بیشتر نیست.

دستاوردها از اشتغال زنان در نیروی پلیس خود بخودی نیست؛ سرمایه گذاری ضروری است. تجربه از امریکای لاتین و مناطق دیگر این است که پاسگاه های پلیس زنان و بخش های جنسیت باید منابع کافی داشته باشند و کارکنان آن ها باید آموزش تخصصی دیده، پاداش مناسب گرفته و برای کار خود به رسمیت شناخته شوند.

از این گذشته، استخدام ماموران زن پلیس و تامین منابع بخش های جنسیتی باید قسمتی از برنامه ای گسترده تر برای آموزش و ایجاد انگیزه در تمامی نیروی پلیس برای دادن پاسخ مناسب و کافی به نیازهای زنان باشد.

شکل ۴ : حضور زنان در نیروی پلیس و گزارش دهی آزارهای جنسی

بین حضور زنان در نیروی پلیس و گزارش دهی آزارهای جنسی رابطه مثبت آشکاری وجود دارد.

منبع: تحلیل زنان ملل بر مبنای داده های حضور پلیس از UNODC 2009 و گزارش آزارهای جنسی محاسبه شده از ICVS (تازه ترین اطلاعات موجود)

سرمایه گذاری در زمینه دسترسی زنان به عدالت

وادارکردن نظام های عدالت جهت کارکردن برای زنان - چه از طریق تسریع اصلاحات قانونی و حقوقی، یا حمایت از کمک قانونی و حقوقی، ایجاد مراکز متمرکز کمک و آموزش برای قضات- نیازمند سرمایه گذاری است. دولت ها با شناسایی اهمیت تقویت حکومت قانون، مقدار قابل توجهی در زمینه کمک به دادگستری خرج می کنند. با این حال، تامین بودجه هدفمند برای دستیابی به برابری جنسیتی همچنان ناچیز است.

کمک دهندگان در ۲۰۰۹ در کمیته یاری توسعه سازمان همکاری اقتصادی و توسعه ۴/۲ میلیارد دلار به عدالت اختصاص دادند که ۷۰ درصد آن را ایالات متحده و اتحادیه اروپا تامین کردند. عراق، افغانستان، مکزیک، اراضی اشغالی فلسطین و پاکستان بزرگ ترین دریافت کنندگان این کمک بودند. از این مجموع، ۲۰۶ میلیون دلار (۵ درصد) به برنامه هایی اختصاص داده شد که برابری جنسیتی هدف اصلی آن ها بود. ۶۳۳ میلیون دلار دیگر (۱۵ درصد) به برنامه هایی اختصاص داده شد که برابری جنسیتی هدف دوم آن ها بود. اتحادیه اروپا در ۲۰۰۹ هیچ بودجه ای به برنامه های عدالت که برابری جنسیتی هدف اول آن ها نبود اختصاص نداد.

سوئد، کانادا، دانمارک، نروژ و آلمان بزرگ ترین کمک دهندگان به برنامه هایی بودند که برابری جنسیتی هدف اول آن ها بود و از فعالیت هایی شامل آموزش قضات؛ کمک حقوقی برای بازماندگان خشونت؛ مشارکت زنان در نهادینه سازی صلح و آشتی؛ بازگرداندن قربانیان قاچاق انسان؛ و تلاش ها برای افزایش آگاهی به منظور کاهش ازدواج زود هنگام حمایت کردند. گوآتمالا، بوریکنافاسو، جمهوری دموکراتیک کنگو، افغانستان و کلمبیا بیشترین کمک عدالت جنسیتی را در ۲۰۰۹ دریافت کردند.

در طول دهه ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ بانک جهانی ۸۷۴ میلیارد دلار به ۶۳۸۲ وام و اعتبار اختصاص داد که ۱۲۶ میلیارد دلار آن (۱۴ درصد) به اداره عمومی، قانون و عدالت اختصاص داشت. طی این مدت، ۲۱ پروژه شامل عناصری در زمینه برابری جنسیتی و حکومت قانون، حمایت از فعالیت‌هایی مانند اصلاح زیرساخت‌های دادگاهی طرفدار زنان؛ استخدام و توانمندسازی دستیاران وکلا؛ و حمایت از سیاست‌ها برای اصلاحات حقوقی بود. مجموع اختصاص داده شده به عناصر مربوط به برابری جنسیتی این پروژه‌ها به ۷/۳ میلیارد دلار رسید.

بانک جهانی در دسامبر ۲۰۱۰ فرایند پر کردن دوباره صندوق انجمن بین‌المللی توسعه را، با وعده ۴۹/۳ میلیارد دلار از ۵۱ کمک دهنده برای حمایت از فقیرترین کشورها بین ۲۰۱۱ و ۲۰۱۴ تکمیل کرد. در این دور، درباره چهار حوزه تمرکز ویژه توافق شد که برابری جنسیتی یکی از آن‌ها بود. این امر نشانه فرصتی مهم برای تضمین آن است که دسترسی زنان به عدالت سهمی بزرگ‌تر از اعتبارات بانک جهانی را در آینده دریافت کند.

آموزش قضات و نظارت بر تصمیمات

تصمیم‌گیری قضایی متعادل، آگاهانه و بی‌طرفانه بخشی ضروری از تضمین این امر است که زنانی که به دادگاه می‌روند به عدالت دست یابند. با این حال حتی جایی که قوانین مناسب برای تضمین حقوق زنان وجود دارد قضات همیشه آن‌ها را به درستی و عادلانه اعمال نمی‌کنند.

سازمان‌هایی مانند انجمن بین‌المللی قضات زن و ساکشی، یک سازمان غیردولتی هندی، به قضات، زن و مرد، آموزش تخصصی و امکان بحث درباره مشکلاتی می‌دهند که با آن‌ها مواجه هستند و می‌تواند به ایجاد تفاهم، و تعهد نسبت به برابری جنسیتی کمک کند. تاثیر این کار از طریق تعدادی پرونده‌های مهم نشان داده می‌شود که قضاتی در مورد آن‌ها تصمیم گرفته‌اند که در این آموزش‌ها شرکت کرده‌اند (به جدول ۲ نگاه کنید).

پیگیری نظام‌مند تصمیم‌گیری قضایی در سطح ملی لازم است تا برای زنانی که در جستجوی عدالت هستند پاسخگویی فراهم سازد و جامعه مدنی و دولت‌ها را قادر سازد بر عملکرد دادگاه‌ها در زمینه حقوق زنان نظارت کنند.

جدول ۲: ویشاکا و قدرت تصمیم‌گیری قضایی حساس نسبت به جنسیت

سازمان غیردولتی هندی ساکشی در ۱۹۹۶ با قضات، وکلای دادگستری و شاکیان مونث مصاحبه‌هایی به عمل آورد تا تاثیر برداشت‌ها و تصمیم‌گیری‌های قضایی را بر زنانی که به دادگاه می‌آیند معلوم کند. بیش از دو سوم قضات گفتند زنانی که لباس‌های محرک می‌پوشند دعوت به تجاوز می‌کنند.

ساکشی برنامه‌ای برای تغییر تصورات واهی و کلیشه‌های جنسیتی موجود تدوین کرد که تاکنون به ۱۶ کشور در منطقه آسیا-اقیانوس آرام گسترش یافته است. جاگدیش شاران ورما، رییس سابق دیوان عالی کشور هند، ازجمله نخستین شرکت‌کنندگان در این برنامه بود.

قاضی ورما کمی بعد فرصت یافت آنچه را که یاد گرفته بود به اجرا در آورد. هنگامی که عده‌ای از مردان محلی به بهان واری دیوی هنگام کار به عنوان مددکار اجتماعی در روستایی در راجستان تجاوز کردند او نه فقط فرایند قضایی علیه آنان را آغاز کرد بلکه همچنین درصد برآمد راه نجات گسترده‌تری برای دیگر زنان شاغل پیدا کند.

بهان واری با حمایت پنج سازمان زنان، ازجمله سازمان ویشاکا، و با حمایت نایناکاپور، بنیانگذار ساکشی و مشاور برجسته آموزش، پرونده را به دادگاه عالی هند برد. آنان در اینجا به این موفقیت تاریخی دست یافتند که آزار جنسی در محل کار ممنوع اعلام شد.

قاضی ورما به عنوان یکی از قضات متنفذ این پرونده تحت تاثیر عدم وجود قوانین مربوط به آزار جنسی قرار نگرفت و تشخیص داد که حق برابری جنسیتی و برخورداری از محیط کاری امن به وسیله قانون اساسی هند و تعهدات بین‌المللی هند براساس کنوانسیون حذف تمامی شکل‌های تبعیض علیه زنان تضمین شده است. دادگاه از این پرونده برای تولید نخستین رهنمودهای فراگیر از نظر قانونی قابل اجرا درباره پیشگیری از آزار جنسی در محیط کار عمومی و خصوصی استفاده کرد.

تصمیم ویشاکا مایه الهام پرونده ای مشابه در بنگلادش و اصلاح قانون در پاکستان شده به گونه ای که امروز تقریباً ۵۰۰ میلیون زن در سن و سال کار فقط در این سه کشور از حمایت قانونی لازم برای انجام کار خود بدون آزار و سواستفاده برخوردارند.

افزایش دسترسی زنان به دادگاه ها و کمیسیون های حقیقت در جریان و بعد از مناقشات

از خشونت جنسی به مثابه یک حربه جنگی قرن ها به گونه نظام مند و عمدی استفاده شده است. از آن به عنوان ناقل عمدی آج وی علیه جمعیت های غیرنظامی، به منظور حامله کردن اجباری، برانگیختن جابه جایی اجباری جمعیت ها و ایجاد وحشت در جوامع بزرگ استفاده می شود.

پیشرفت های بسیار چشمگیر در حقوق بین الملل در دو دهه گذشته برای نخستین بار پیگرد جزایی جرایم مربوط به خشونت جنسی را امکان پذیر ساخته است (به جدول ۳ نگاه کنید). برای افزایش تعداد محکومیت ها، ضروری است دادگاه های بین المللی برای جرایم مبتنی بر جنسیت در برنامه های مربوط به پیگرد جنایی خود اولویت قایل شوند.

علاوه بر این، تدابیری لازم است تا دادگاه ها و دیگر مجامع دادگستری، مانند کمیسیون های حقیقت، بیشتر در دسترس زنان باشند. تنها راه تضمین این امر حصول اطمینان از این است که زنان نقشی مرکزی در تعیین دامنه فعالیت، وظیفه و طرح همه سازوکارهای دادگستری بعد از مناقشات ایفا کنند.

جدول ۲: دو دهه پیشرفت تاریخی در حقوق بین الملل

در گذشته به تاثیر مناقشات بر زنان به ندرت در حقوق بین الملل ادعان شده است. در نتیجه تجربه های زنان عمدتاً انکار شده و جایی در کتاب های تاریخ نیافته است. با این حال، در دو دهه گذشته پیشرفت های چشمگیری در زمینه شناسایی و تحت پیگرد قراردادن جرایم خشن جنسی ارتكابی در طول مناقشات حاصل شده است.

در کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو با خشونت جنسی به عنوان مساله ای مربوط به تهمت و رسوایی اخلاقی برخورد شده و نه به منزله جرمی خشونت آمیز. در منشورهای دادگاه های نورمبرگ و توکیو، که در پایان جنگ جهانی دوم برای تعقیب جرایم جنگی تشکیل شدند، تجاوز جنسی گنجانده نشده بود.

کنوانسیون های ۱۹۴۹ ژنو می گویند "از زنان باید به ویژه در برابر هر حمله به شرافت آنان محافظت به عمل آید"، اما تجاوز جنسی به عنوان "نقض شدید" این کنوانسیون ها فهرست نشده بود.

۱۹۹۳

دادگاه کیفری بین المللی برای یوگسلاوی سابق تشکیل شد. اساسنامه دادگاه پذیرفت تجاوز جنسی جنایت علیه بشریت است و مجموعه ای از پرونده های مهم تأیید کرده اند خشونت جنسی جنایت جنگی جدی است. این دادگاه تاکنون ۲۹ محکومیت برای خشونت جنسی صادر کرده است.

۱۹۹۸

در جریان محاکمه Jean-Paul Akayesu سیاستمدار رواندایی

در دادگاه کیفری بین المللی برای رواندا، برای نخستین بار معلوم شد تجاوز جنسی نسل کشی و جنایت علیه بشریت به شمار می آید. این دادگاه تاکنون ۱۱ حکم محکومیت برای خشونت جنسی صادر کرده است.

۲۰۰۰

قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت سازمان ملل متحد نقش زنان را در نهادینه سازی صلح، با تاکید بر نیاز به مشارکت کامل آنان در همه تلاش ها برای ترویج صلح و امنیت، به رسمیت شناخت.

۲۰۰۲

اساسنامه دادگاه رم، که دادگاه کیفری بین المللی را تشکیل داد طیغی گسترده از جرایم جنسی و مبتنی بر جنسیت را به عنوان جرایم بین المللی شناسایی کرد. از ۲۳ ادعانامه صادره این دادگاه ۱۲ ادعانامه حاوی اتهام های خشونت جنسی است.

در جریان محاکمه Alex Tamba Brima, Brima Bazzy Kamara و دیگران، دادگاه ویژه برای سیرالئون پی برد ازدواج اجباری اقدامی غیرانسانی است و جنایت علیه بشریت به حساب می آید.

۲۰۰۸-۲۰۱۰

قطعنامه ۱۸۲۰ شورای امنیت سازمان ملل متحد خواهان انجام اقدامات موثر برای پیشگیری و واکنش به اقدامات خشونت آمیز جنسی به عنوان بخشی اساسی از حفظ صلح و امنیت بین المللی شد.

قطعنامه های ۱۸۸۸ ، ۱۸۸۹ و ۱۹۶۰ شورای امنیت مبنای مستحکمی برای اجرای قطعنامه های ۱۳۲۵ و ۱۸۲۰ پیش بینی کرده اند.

تدابیری که تاثیری مهم دارند شامل یاری مالی، حمل و نقل و مراقبت از کودکان برای کمک به زنان جهت غلبه بر موانع عملی بر سر راه مشارکت آنان؛ مشاوره روانی، مراقبت بهداشتی و دیگر حمایت های طولانی مدت؛ و تشکیل جلسات دادرسی غیرعلنی به این منظور است که زنان بتوانند درباره خشونت جنسی شهادت بدهند.

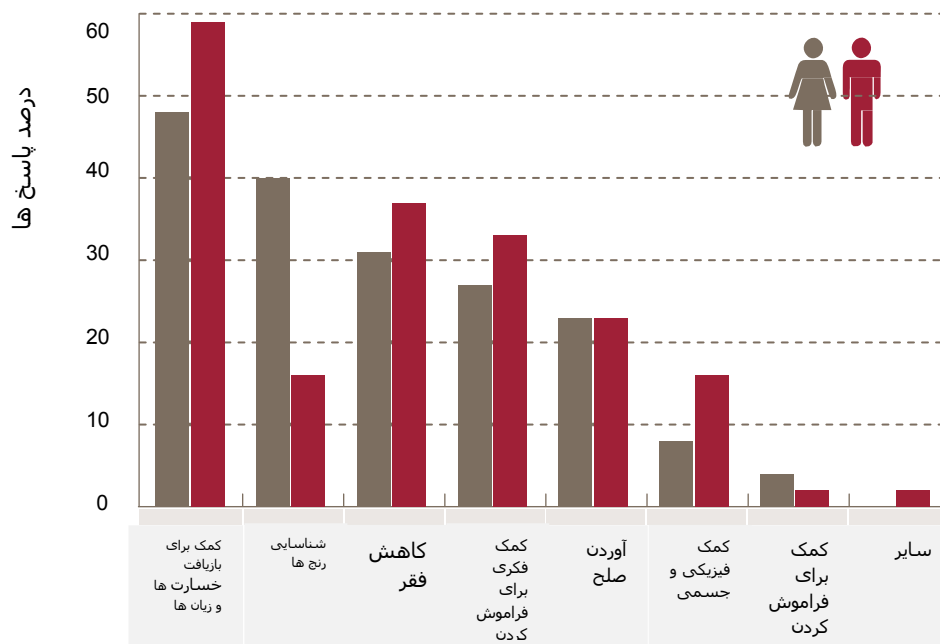
در جمهوری دموکراتیک کنگو دادگاه های سیار با نشان دادن واکنش سریع برای انجام تحقیقات و تحت پیگرد قراردادن خلافکاران عدالت را برای زنان می آورند. نه دادگاه سیار در ۲۰۱۰ به ۱۸۶ پرونده رسیدگی کردند. از این تعداد ۱۱۵ پرونده مربوط به تجاوز جنسی بود که برای ۹۵ پرونده حکم زندان از ۳ تا ۲۰ سال صادر شد.

در فوریه ۲۰۱۱ چنین دادگاهی در نخستین رسیدگی به یک پرونده جرایم علیه بشریت در یک دادگاه سیار، ۹ سرباز را برای نقش آنان در تجاوز دسته جمعی به بیش از ۴۰ زن و دختر، که چند هفته پیشتر در فیزی رخ داده بود، محکوم کرد.

اجرای برنامه های پرداخت غرامت بر مبنای حساسیت های جنسیتی

شکل ۵: برداشت های زنان و مردان از این که چرا پرداخت غرامت در جمهوری آفریقای مرکزی مهم است

احتمال این که زنان خواهان عذرخواهی و مجازات افراد مسوول نقض حقوق بشر شوند بیشتر است تا مردان.

منبع: بر مبنای داده ها از Vinck and Pham 2010a and 2010b.

گرامت بیش از هر سازوکار دیگری بر نیازهای قربانیان متمرکز است و می تواند وسیله ای ضروری برای بازپروری زنان باشد. در جمهوری آفریقای مرکزی، همچون بسیاری از محیط های دیگر پس از مناقشه، زنان می گویند برای کمک به آنان برای بازیافت زیان ها و خسارات و کاهش فقر گرامت لازم است، اما گرامت برای به رسمیت شناختن رنج های زنان نیز اهمیت دارد (به شکل ۵ نگاه کنید).

در حالی که جامعه بین المللی اعتبارات اساسی برای دادگاه های بین المللی و دیگر سازوکارهای موقتی تامین عدالت اختصاص داده اما این کار با تعهدی برابر به منظور کمک به کشورها جهت اجرای تعهدات خود برای اجرای عدالت با پرداخت گرامت همراه نبوده است.

برای این که برنامه های مربوط به پرداخت گرامت به سود زنان باشد این برنامه ها باید تمامی شکل های خشونت جنسی و مبتنی بر جنسیت را به حساب آورند، و افراد، جامعه و تدابیر نمادین، و دسترسی به خدمات و بازگرداندن زمین را نیز شامل شوند.

در سیرالئون کمیسیون ملی دولت برای اقدام اجتماعی، با حمایت صندوق امانت سازمان ملل متحد برای خاتمه دادن به خشونت علیه زنان و صندوق نهادهای سازی صلح سازمان ملل متحد، در حال اجرای برنامه پرداخت گرامت به ۶۵۰ زنی است که بازمانده خشونت جنسی هستند، برنامه ای که طراحی شده تا از توانمند سازی آنان در طولانی مدت حمایت کند.

تا امروز به ۳۰۰ زن اعتبارات خرد داده شده، از آنان برای ایجاد کسب و کارهای کوچک و آموزش مهارت ها در ۱۴ ناحیه این کشور حمایت به عمل آمده است. نخستین ۹۰ زن دوره های آموزشی از جمله سوادآموزی، رانندگی، مهارت های رایانه ای، صابون سازی و آرایشگری را در مارس ۲۰۱۱ در مراسمی در فریتاون به پایان رساندند.

استفاده از سهمیه ها برای افزایش تعداد زنان قانونگذار

در کشورهایی که حضور زنان در پارلمان به طور اساسی افزایش می یابد، معمولا قوانین جدیدی در حمایت از حقوق زنان به تصویب می رسد.

از نپال تا کاستاریکا، رواندا تا اسپانیا، هرجا از سهمیه برای افزایش تعداد زنان قانونگذار استفاده شده، قوانین ترقی خواهانه درباره حقوق زمین، خشونت علیه زنان، مراقبت بهداشتی و اشتغال به تصویب رسیده است. هرجا زنان سازمان یافته اند، گاهی بر محور خطوط حزبی تا منافع زنان را تضمین کنند، تغییر از راه رسیده است.

برنامه یکن برای اقدام خواهان تعادل جنسیتی در نهادهای دولتی شد، در حالی که کنوانسیون حذف تمامی شکل های تبعیض علیه زنان استفاده از تدابیر ویژه موقتی، از جمله سهمیه ها را برای تقویت نقش زنان در تصمیم گیری سیاسی الزامی می کند. از ۲۸ کشوری که به حضور ۳۰ درصدی زنان در پارلمان های ملی خود رسیده یا از آن فراتر رفته اند حداقل ۲۳ کشور از سهمیه استفاده کرده اند.

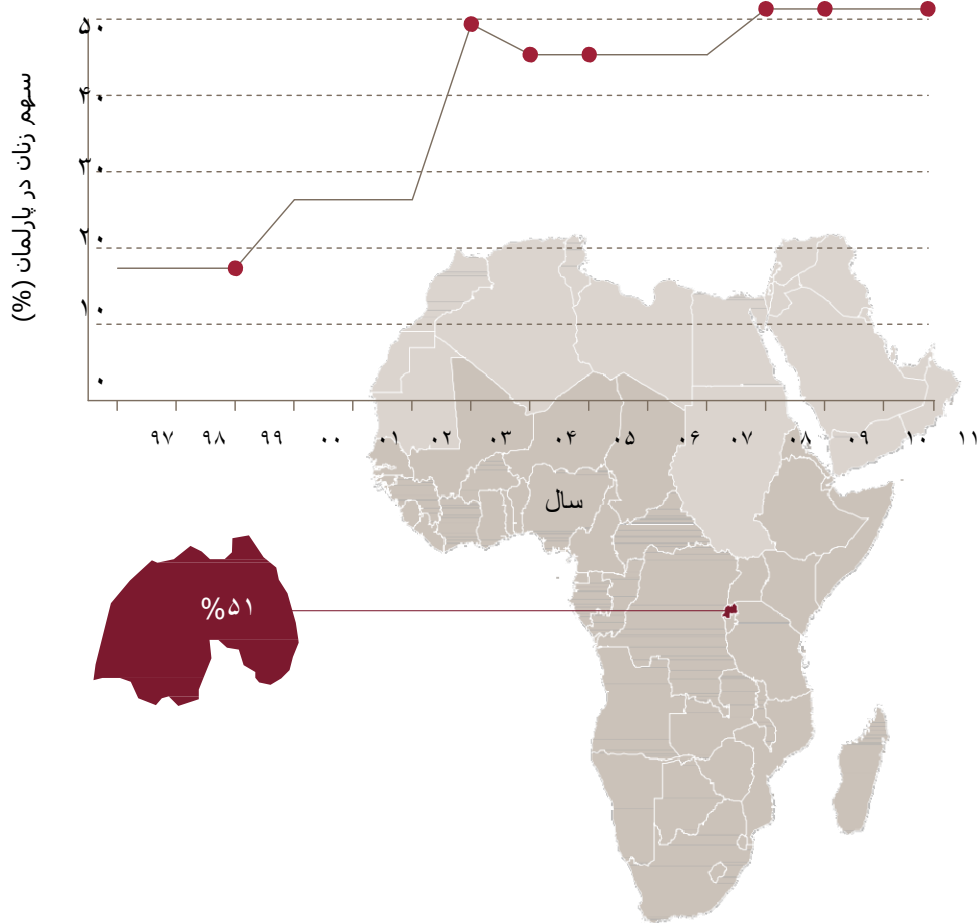
شش کشور از کشورهایی که از ۳۰ درصد فراتر رفته اند اخیرا از مناقشه نجات یافته اند که این نشان می دهد پیشرفت بیشتر با اراده سیاسی ارتباط دارد تا سطح توسعه. یکی از این کشورها رواندا است که بیشترین میزان حضور زنان پارلمانی را در جهان دارد (به شکل ۶ نگاه کنید).

قانون اساسی ۲۰۰۳ رواندا متعهد است "تضمین کند حداقل ۳۰ درصد مشاغل در نهادهای تصمیم گیری به زنان واگذار شود" و در انتخابات همان سال زنان از این هدف حداقل فراتر رفتند. زنان عضو پارلمان رواندا بر محور هدف های بین حزبی فعالیت کرده و با وزارت زنان و سازمان های جامعه مدنی برای انجام اصلاحات، از جمله در زمینه ارث، حقوق زمین و خشونت علیه زنان همکاری کرده اند. زنان عضو پارلمان همچنین با همتایان مرد خود برای رفتن به سفر در سطح کشور به منظور نظارت بر اجرای قوانین زمین و ارث و کمک به تغییر نگرش ها نسبت به حقوق زنان همکاری کردند.

شکل ۶ : حضور زنان در پارلمان و اصلاحات قانونی در رواندا

افزایش سریع تعداد نمایندگان زن پارلمان با تدوین قوانین ترقی خواهانه در زمینه حقوق زنان همراه بوده است.

- قانون وراثت (۱۹۹۹) برابری جنسیتی را در ارث و مالکیت املاک به وجود آورد.
- قانون اساسی (۲۰۰۳) اصل برابری جنسیتی و عدم تبعیض را تضمین کرده، تصریح می کند زنان باید دارای حداقل ۳۰ درصد مشاغل تصمیم گیری در تمامی سطوح باشند.
- سیاست ملی زمین (۲۰۰۴) و قانون زمین (۲۰۰۵) برابری در مالکیت قانونی و عرفی زمین را پیش بینی می کند.
- قانون پیشگیری و مجازات خشونت مبتنی بر جنسیت به تصویب رسید (۲۰۰۸) و تجاوز جنسی در ازدواج جرم شایسته شد (۲۰۰۹).
- ۵۱ درصد اعضای پارلمان و نیمی از قضات دادگاه عالی، از جمله رییس دادگاه، زن هستند (۲۰۱۱).

منبع: IPU ۲۰۱۰ الف و ۲۰۱۱ الف

برابری جنسیتی را در مرکز آرمان های توسعه هزاره قرار دهید

آرمان های توسعه هزاره به یکدیگر وابسته اند و هرکدام به پیشرفت در حقوق زنان بستگی دارد. افزایش سرمایه گذاری و اقدام در ابعاد برابری جنسیتی همه این آرمان ها امتیاز دوگانه رسیدگی به نابرابری گسترده و تسریع پیشرفت کلی را دارد.

دستیابی به این هدف ها از شرایط ضروری برای دستیابی زنان به عدالت نیز هست. زنان بدون آموزش، آگاهی از حقوق و قدرت تصمیم گیری غالباً نمی توانند حقوق خود را ادعا کنند، کمک قانونی و حقوقی به دست آورند یا به دادگاه بروند.

در حالی که پیشرفت هایی، از جمله در زمینه کاهش فقر و مرگ و میر کودکان و افزایش دسترسی به آموزش حاصل شده، داده ها نشان می دهند پیشرفت کلی، نابرابری ها بر مبنای جنسیت، در آمد و موقعیت و محل را پنهان می کنند.

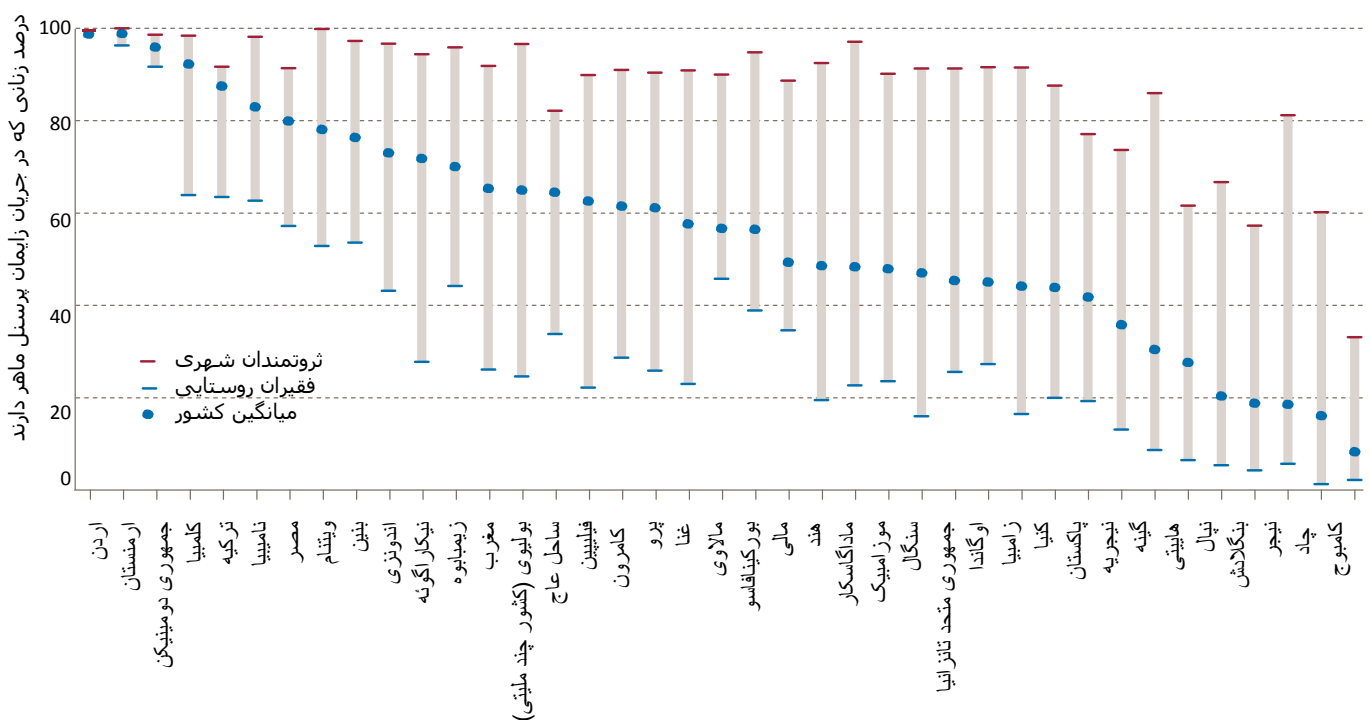
احتمال این که زنان و دختران، به ویژه آنانی که در نواحی روستایی زندگی می کنند، در پیشرفت سهمیم باشند بسیار اندک بوده است و میلیون ها نفر از آنان همچنان در فقر و محرومیت زندگی می کنند. برای مثال احتمال این که زنان فقیر ساکن نواحی روستایی هنگام زایمان به پرسنل ماهر دسترسی داشته باشند، که برای پیشگیری از مرگ و میر مادران ضروری است، در مقایسه با زنان ثروتمند در نواحی شهری بسیار کمتر است (شکل ۷ را ببینید).

در حالی که تا ۲۰۱۵، تاریخ مورد نظر برای تحقق آرمان های توسعه هزاره، فقط ۴ سال باقی مانده، خاتمه دادن به بی عدالتی های ناشی از جنسیت، که موانعی در برابر فرصت ها برای زنان و دختران به وجود می آورند، باید هدف اصلی اقدامات بیشتر باشد.

بعضی از روش های عملی برای قراردادن حقوق زنان در مرکز آرمان های توسعه هزاره عبارتند از: نگرفتن هزینه ها از استفاده کنندگان از مراقبت های بهداشتی، که تجربه نشان داده باعث افزایش دسترسی زنان و دختران به این خدمات، از جمله به خدمات بهداشت باروری می شود؛ استفاده از مقرری های ثابت وپاداش های نقدی برای تشویق دختران به رفتن به مدرسه، به تاخیر انداختن ازدواج و ادامه آموزش آنان برای سال های حیاتی دبیرستان؛ قراردادن زنان در خط مقدم ارائه خدمات برای این که خدمات عمومی بیشتر در دسترس باشد؛ و تقویت حضور زنان در تصمیم گیری، از خانواده تا سطوح محلی و ملی، برای تضمین این که سیاست ها واقعیات زندگی زنان را منعکس کنند.

شکل ۷: حضور پرسنل ماهر در زایمان، زنان ثروتمند شهری و فقیر روستایی

احتمال این که زنان فقیر روستایی معادل زنان ثروتمند شهری از کمک پرسنل حرفه ای ماهر بهداشت در جریان زایمان برخوردار شوند بسیار کمتر است.

زنان ملل متحد

نهاد سازمان ملل متحد برای برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان

220 East 42nd Street

New York, New York 10017, USA

Tel: 212-906-6400

Fax: 212-906-6705

<http://progress.unwomen.org>

www.facebook.com/unwomen

www.twitter.com/unwomen

www.youtube.com/unwomen

www.flickr.com/unwomen

زنان ملل متحد، نهادی از سازمان ملل است که به برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان اختصاص داده شده است. زنان ملل متحد، مدافعی جهانی برای زنان و دختران، ایجاد شد تا پیشرفت در تحقق حقوق آنان را در سرتاسر جهان سرعت بخشد.

زنان ملل متحد از کشورهای عضو سازمان ملل در شرایطی که برای تحقق برابری جنسیتی ضوابط جهانی تعیین می کنند حمایت به عمل می آورد و با دولت ها و جامعه مدنی همکاری می کند تا قوانین، سیاست ها، برنامه ها و خدمات لازم برای اجرای این ضوابط طراحی کند. این نهاد از مشارکت برابر زنان در همه جنبه های زندگی با تمرکز بر پنج حوزه اولویت به شرح زیر حمایت می کند: افزایش رهبری و مشارکت زنان؛ پایان بخشیدن به خشونت علیه زنان؛ مشارکت دادن زنان در همه جنبه های فرایندهای صلح و امنیت؛ افزایش توانمندسازی اقتصادی زنان؛ و قرارداد برابری جنسیتی در مرکز تعیین بودجه و برنامه ریزی توسعه ملی. زنان ملل متحد همچنین فعالیت نظام ملل متحد را در زمینه ارتقای برابری جنسیتی هماهنگ و تشویق می کند.